

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

SAK NR 15919270 690/22-123

**ETTERFORSKING AV POLITIBETJENT A VED NORDLAND
POLITIDISTRIKT FOR UFORSIKTIG OMGANG MED SKYTEVÅPEN****Sammendrag og konklusjon**

A er ilagt forelegg på kr 15.000,- for overtredelse av straffeloven § 188 om uforsiktig omgang med skytevåpen.

A hadde i arbeidstiden et privat ærend hos en bilforretning i X. Da hen var inne på et kontorrom, sammen med bilforhandler B, tok hen frem sitt tjenestevåpen – en pistol. A holdt våpenet ned på skrå mot gulvet da det gikk av et skudd som traff gulvet og som fikk rikosjett i rommet. Det oppstod ingen skade på person, men det var betydelig skadepotensiale på grunn av omstendighetene. Spesialenheten er ikke i tvil om at handlingen var egnet til å volde fare for andre og at A opptrådte i strid med kravet til forsvarlig opptreden, både ved å ta frem våpenet og ved å ikke på forhånd forvise seg om at det var tomt. Objektive og subjektive vilkår for straff etter straffeloven § 188 er oppfylt.

Anmeldelsen

Nordland politidistrikt har ved påtegning 17. november 2022 oversendt en sak til Spesialenheten for politisaker som gjelder vådeskudd avfyrt av politibetjent A i forbindelse med et privat besøk i arbeidstiden hos en bilforhandler i X. Vådeskuddet hadde blitt avfyrt med As tjenestevåpen inne på bilforhandler Bs kontor.

Politibetjent A varslet sin nærmeste leder om hendelsen kort tid etter at hendelsen hadde funnet sted og Spesialenheten ble varslet 16. november kl. 11.15. Politidistriktet registrerte en anmeldelse i saken, iverksatte åstedsundersøkelse etter kontakt med Spesialenheten og gjennomførte også andre etterforskingsskritt som er nærmere beskrevet nedenfor.

Spesialenhetens etterforskning

Nordland politidistrikt har oversendt dokumentene de har utarbeidet i anledning saken:

- 02,01 – anmeldelse for avfyrt skudd
- 04,01 – rapport om ransaking og beslag angående våpen, magasin og tomhylse

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 23.06.2023

Spesialenheten for politisaker

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR
Tel: 62556100 Faks: 62556102
E-post: post@spesialenheten.no

- 04,02 – rapport om ransaking og beslag angående fragmenter fra patron
- 05,01 – rapport om samtale 16.11.2022 med daglig leder ved bilforretningen
- 07,01 – politiets avhør av vitnet V1 16.11.2022
- 07,02 – politiets avhør av B – som vitneavhør – 16.11.2022
- 07,03 – politiets avhør av vitnet V2 16.11.2022
- 09,01 – utskrift fra politioperativt register (PO) om hendelsen
- 09,02 – rapport om åstedsundersøkelse/illustrasjonsmappe 16.11.2022
- 09,04 – udatert tilleggsrapport til politiets åstedsundersøkelse

Tilleggsrapporten i dok. 09,04, som gjelder åstedet, ble skrevet på bakgrunn av Spesialenhetens e-post 18. januar 2023 hvor det ble bedt om svar på konkrete spørsmål.

Det fremgår av politiets rapport 16. november 2022 at det ikke var operativt kamera som tok optak av hendelsen.

Politidirektoratets brev 30. oktober 2015, om prosedyrer for politiets håndtering av skytevåpen, er inntatt i sakens dokumenter. Spesialenheten har i en annen sak om vådeskudd avhørt V3 som vitne. V3 har ansvar for våpenopplæringen ved Politihøgskolen, og ble avhørt om politiets rutiner ved håndtering av våpen og trening/undervisning relatert til dette. Avhøret av V3 er inntatt som dokument i saken.

Spesialenheten tok avhør av politibetjent A med status som mistenkt 18. desember 2022, og av B med status som fornærmet 26. januar 2023.

Spesialenheten fikk 28./29. mars 2023 opplysninger fra et vitne, V4, om et mulig annet hendelsesforløp ut fra opplysninger hen var blitt fortalt. V4 ble avhørt om dette med status som vitne 30. mars 2023.

Videre ble det på bakgrunn av de nye opplysningene gjennomført nye avhør av A og B 30. mai 2023.

Nordland politidistrikt beslagla det aktuelle tjenestevåpenet. Det er i politiets åstedsrapport opplyst at lokalt politi funksjonstestet våpenet, og at magasin, slide og avtrekk fungerte som det skulle. Ved e-post fra Spesialenheten til Nordland politidistrikt 21. mars 2023 ble politidistriktet orientert om at våpenet kunne frigis. Da Spesialenheten ble kjent med de nye opplysningene fra vitne V4 kontaktet enheten straks politidistriktet slik at aktuelle våpen fortsatt var under kontroll. Deretter ble våpen med tilbehør oversendt Kripos for undersøkelser.

Nærmere om sakens faktum

Det fremgår av anmeldelsen politidistriktet opprettet i anledning saken, at saksmottaket (FSI) ved Nordland politidistrikt ble varslet 16. november 2022 ca. kl. 11.00 om at det hadde gått av et skudd hos bilforretningen. Videre fremgår det at det var politibetjent A som hadde avfyrt skuddet og at hen den aktuelle dagen hadde dagvakt i ordinær ordenstjeneste på xx politistasjon. På grunn av generell bevæpning var hen satt opp med etthåndsvåpen.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 23.06.2023

side 2 av 7

A kjørte uniformert patrulje sammen med politibetjent V5. De kjørte til bilforretningen idet A hadde et privat ærend der, for å planlegge henting av en bil hen skulle låne.

A gikk alene inn i bilforretningen. Hen hadde tjenestevåpenet i belte da hen gikk inn i bilforretningen og videre inn på kontoret til B. A bar dessuten på to ammunisjonsmagasiner, et som satt i pistolen, og et ekstra som var plassert i hylster. En kollega av B – V1 – befant seg samtidig i et nabokontor til høyre for Bs kontor.

B og A er bekjente og har tidligere arbeidet sammen i et bilfirma. Da B og A innledet sin samtale, kom de i prat om politiets bevæpning og om det våpen som A bar på. Om innholdet i samtalen har partene noe ulike forklaringer. Etter ganske kort tid gikk det av et skudd inne på kontoret til B. I dette rommet befant seg da B og A. Ifølge anmeldelsen og utsagn fra vitner til hendelsen, skjedde dette litt før kl. 10.00 (ca. kl. 09.45 er nevnt). Hendelsen ble loggført i politiets politioperative system (PO-logg), og der er hendelsen tidfestet til kl. 10.45. Spesialenheten legger etter dette til grunn at skuddet gikk av ca. kl. 10.00.

Den utarbeidede åstedsrapporten med illustrasjonsmappe beskriver det aktuelle rommet og det tilstøtende areal inne i bilforretningen. Det er på bilder og figurer markert hvor på gulvet, på en glassvegg og i tak at prosjektilet og/eller fragmenter antas å ha truffet. I åstedsrapporten er det med henvisning til figur nr. 7 med illustrasjon, opplyst fra kriminaltekniker at:

"Kontoret til B er et rektangulært rom som måler 2,4 m x 3,71m. Takhøyden er 2,27 m. Vegg mot visningsrom er av glass fra gulv til tak med glassdør. Mot sidekontorene er det et felt av veggen på ca. 40 cm som er glass fra gulv til tak.

Veggene er tapetserte gipsvegger med ukjent kjerne. Veggene er ca 7 cm tykke. Gulvet er flislagt med brune 30x60 cm fliser.

Himlingen er 60x60 cm akustikkplater av formentlig glassull/steinull.

I gulvet 167 cm I fra glassdør og 47 cm I fra høyre vegg er det et lite krater I flisene som måler 5x3 cm. I hullet ligger det flere løse flisbiter. Tilsvarende flisbiter ligger spredt utover gulvet på kontoret.

240 cm I fra dør og 13,5 cm I fra høyre vegg lå det en deformert blysplint på ca 9x4 mm. 59 cm I fra bakvegg og 57 cm fra høye vegg lå det en deformert blysplint på 10x5 mm like ved skapforing. Begge stammer formentlig fra prosjektil.

I himlingsplatene er det flere perforeringer som kan stamme fra splinter fra prosjektilet og/eller flisene."

B har i avhør forklart at bakgrunnen for det som skjedde var at hen hadde spurt A om å få se på tjenestevåpenet. A hadde da tatt opp våpenet og dratt sleiden tilbake. Deretter hadde hen lagt en patron i den ene hånda si før hen slapp sleiden tilbake. A tok så våpenet ned, og da gikk det av et skudd som traff gulvet

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 23.06.2023

side 3 av 7

mellom A og B. B har opplyst at det var noen flekker på en vegg, som trolig var blodflekker etter at hånden til A hadde blitt slått mot veggen.

A er ansatt som politibetjent 3 ved ordensseksjonen ved xx politistasjon. Hen ble sist re-godkjent for tjenestevåpen høsten 2022. A er i etterkant av hendelsen tatt ut av operativ tjeneste.

I sin forklaring sa A at det som skjedde etter at hen kom inn på kontoret til B fremstår som litt uklart for hen. Hen har også opplyst at hen ikke var helt uthvilt den aktuelle morgenen.

Om årsaken til at tjenestevåpenet ble tatt frem inne på kontoret, har A forklart at det var et eller annet som utløste dette eller hadde trigget noe i hodet hans som følge av at B kommenterte eller stilte spørsmål ved om politiet gikk bevæpnet. Hen vet ikke om det var As relasjon til B eller om det var fordi B kunne oppleve det som ubehagelig, som gjorde at hen foretok tømning av våpenet der. A sa at det egentlig ikke var noen grunn til at hen skulle ta frem våpenet. Da A ble foreholdt Bs forklaring om at hen hadde spurt om å få se tjenestevåpenet svarte A at "det er helt fjernt for hen, og hen kan ikke forstå hvorfor hen skulle gjøre det."

A har forklart at hen tok frem tjenestevåpenet og tenkte at hen skulle gjennomføre "tøm våpen". Dette var hens eget tjenestevåpen som hen har hatt siden 2016. A kjenner dette våpenet meget godt. Hen har benyttet det samme våpenet på treninger, og på væpnede oppdrag. A har ikke hatt noe å anføre om våpenets tekniske tilstand.

Om det som så skjedde har A forklart at hen foretok en automatisert håndtering av våpenet. Det er ikke slik hen vanligvis tømmer våpenet og hen er godt kjent med de grunnleggende sikkerhetsreglene for behandling av våpen. A hadde en formening om at våpenet var tømt da hen tok avtrekket og ble derfor veldig overrasket da skudd ble avfyrt. Hen har imidlertid bekreftet at magasinet ikke ble tatt ut av våpenet da hen dro sleiden tilbake, og at hen heller ikke gjennomførte "press-check" for å kontrollere at det ikke var patron i kammeret.

Ut fra forklaringene til B og A samt de tekniske undersøkelser, legger Spesialenheten til grunn at skuddet traff gulvet slik som er angitt som et krater/treffpunkt i åstedsrapportens figur 7 og 10 og at B da satt bak sin egen skrivepult mens A stod på motsatt side av pulten. A har anslått avstanden mellom hen og B til å være ca. 2 meter.

Om hva som skjedde etter skuddhendelsen legger Spesialenheten til grunn at A ga beskjed til daglig leder for bilforretningen V2 om at det hadde skjedd ett vådeskudd i lokalet. A informerte så en kollega av seg i politiet. A kom ca. 20 minutter etter hendelsen inn til politistasjonen og underrettet da geografisk driftsenhetsleder om hva som hadde skjedd og leverte fra seg våpenet. I løpet av dagen hadde A samtaler med hovedinstruktør i politiet om enkelte læringselementer i det som hadde skjedd.

A har i avhøret vedgått at hens behandling av våpenet var mangelfull sett i lys av sikkerhetsreglene og prosedyrene som gjelder. A har erkjent straffskyld og sagt seg villig til å vedta forelegg for forholdet.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 23.06.2023

side 4 av 7

Kort om Spesialenhetens etterforskning etter opplysningene fra vitne V4

De nye opplysningene i saken som Spesialenheten ble kjent med fra V4 var at B hadde berørt eller holdt i våpenet da vådeskuddet gikk av. V4 husket ikke hvem som hadde gitt hen disse opplysningene.

Både A og B ble i de nye avhørene foreholdt opplysningene fra V4. Begge var tydelige på at B ikke hadde holdt i våpenet.

Kripos ble blant annet bedt om å anslå skuddretning/skuddvinkel basert på bilder fra åstedet. Fra Kripos' svar på dette gjengis følgende av betydning for saken:

"Skaden i gulvet har en karakteristikk som er forenlig med å være forårsaket av et direkte treff fra prosjektil, avfyrt med stump vinkel (trolig mellom 130 grader og 110 grader) ned mot gulvet, jf. vedlagte illustrasjon. Denne innskuddsvinkelen er større enn kritisk vinkel for rikosjett, og prosjektilet vil dermed ikke rikosjettere – men heller fragmentere ved anslaget mot et hardt ikke ettergivende materiale slik som et flisbelagt gulv i dette tilfellet."

Heller ingen av de øvrige etterforskingskrittene, som ble foretatt på bakgrunn av opplysningene fra V4, gir holdepunkter for at noen andre enn A holdt i våpenet da vådeskuddet gikk av. Å avvente ytterligere DNA undersøkelser på pistolen slik saken nå er opplyst er det derfor ikke behov for.

Spesialenhetens vurdering

Spesialenheten for politisaker har til oppgave å etterforske og påtaleavgjøre saker der det er spørsmål om ansatte i politiet og påtalemyndigheten har begått straffbare handlinger i tjenesten, jf. påtaleinstruksen § 34-1.

Saken er vurdert som mulig overtredelse av straffeloven § 188 om uforsiktig omgang med skytevåpen. Straffansvar etter denne bestemmelsen er betinget av at gjerningspersonen har brukt eller behandlet skytevåpenet på en uforsiktig måte, og at denne opptreden er "egnet til å volde fare for andres liv eller helse". Det kreves ikke at adferden faktisk har voldt fare, men tilstrekkelig at adferden objektivt sett var egnet til å volde fare. Lovens ordlyd viser at fare for lovovertrederens eget liv eller helse ikke rammes, samt at fare for materiell skade ikke omfattes.

Av Sikkerhetsbestemmelser for opplæring, trening og øvelse i politiet, utgitt av Politidirektoratet 12. juli 2019, fremgår følgende sikkerhetsregler ved all behandling av skytevåpen:

- "1. Alle våpen er alltid ladd:
Alle våpen behandles alltid som om de er ladd, også etter at tilstand er verifisert.
2. Hold finger borte fra avtrekker til siktene er på målet:
I praksis betyr dette at finger kun skal på avtrekker når skudd kan avfyres.
3. Aldri la våpenet peke på noe du ikke er villig til å skade/ødelegge:
Løpet regnes som våpenets viktigste sikring, og det er uakseptabelt å peke på noen, (eller seg selv) uten god grunn.

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 23.06.2023

side 5 av 7

4. Vær sikker på ditt mål og hva som er bak:
Identifiser målet sikkert og ta hensyn til øvrig personell/objekter i målområdet. Rikosjettfare, gjennomskyting og eventuell risiko ved bomskudd skal hensyntas og dersom noen av de ovennevnte faktorer kan inntreffe skal opplæring, trening eller øvelsen flyttes til sikkert område."

I henhold til politiets tømmeprosedyrer for pistol skal sleiden hektes opp i bakre stilling, man skal sjekke at magasinet ikke er i våpenet og kontrollere at kammeret er tomt for patroner. Deretter skal sleiden slippes frem. Det er i tillegg innført såkalt "press check" for å fange opp andre feil før nedspenningen, for eksempel at magasinet settes inn igjen i våpenet. Dersom dette skjer og sleiden slippes frem fra bakre stilling vil en ny patron føres inn i kammeret. Dersom man da tar avtrekk, vil skudd gå av. Et "press check" betyr at mekanismen skal åpnes ca. én cm slik at man kan observere at kammeret er tomt, og skal foretas før nedspenningen og som en del av hele prosedyren. Dersom magasinet deretter settes inn i våpenet vil det ikke være patron i kammeret.

Den nye etterforskningen har ikke endret på de strafferettslige vurderingene i saken. De nye opplysningene støtter at det var politibetjent A som avfyrte skuddet og har tilbakevist en hypotese om at det var B som holdt våpenet da skuddet ble avfyrt. Til særlig støtte for dette er det sett hen til Kripos' uttalelse om skuddvinkel som underbygger at skuddet ble avfyrt fra det som var As posisjon i rommet.

I foreliggende sak anses det derfor utvilsomt at A avfyrte skuddet i retning gulvet, og at dette traff nær ved og til siden for B. Hen hadde magasinet i våpenet og foretok ikke "press check" før hen tok avtrekk på pistolen. Skuddet gikk av uten at A hadde den nødvendige kontroll på våpenet. Det var også fare forbundet med rikosjett. Avfiring av skudd innendørs og i nærkontakt med andre personer – slik som i dette tilfelle – har betydelig skadepotensiale. Spesialenheten er overbevist om at As anvendelse av skytevåpenet var egnet til å volde fare for andre. Objektive vilkår for straff er etter dette oppfylt.

Straffeloven § 188 oppstiller et blandet skyldkrav, jf. Ot.prp.nr.8 (2007-2008) side 345. Det kreves forsett med hensyn til at man har med et skytevåpen å gjøre. Dette vilkåret er utvilsomt oppfylt. Når det gjelder bruk av våpenet på en uforsiktig måte som er egnet til å volde fare for andres liv eller helse, ligger det i ordlyden at det er tilstrekkelig med uaktsomhet.

Uaktsomhet er definert i straffeloven § 23 som lyder slik: «Den som handler i strid med kravet til forsvarlig opptreden på et område, og som ut fra sine personlige forutsetninger kan bebreides, er uaktsom.»

Det skal foretas en toleddet vurdering. For det første må det fastlegges hva som er kravet til forsvarlig opptreden på det aktuelle livsområdet. For det andre må det vurderes om gjerningspersonen ut fra sine personlige forutsetninger kan bebreides. A er utdannet politi og har god erfaring med våpenhåndtering i tjenesten. Dersom hans håndtering av våpenet er i strid med normen for forsvarlig opptreden i politiet, er det også grunn til å bebreide hen. Det sistnevnte vurderingstemaet får dermed ikke selvstendig betydning. I Høyesteretts dom, HR-2022-2179, uttales følgende om aktsomhetskravet i straffeloven § 188:

"Ikke enhver form for uaktsomhet er straffbar. En noe klanderverdig opptreden

Underskrevet digitalt
Terje Nybøe (TNY004) 23.06.2023
side 6 av 7

som bare gir grunnlag for lite bebreidelse for mangel på aktsomhet, er ikke straffbar, jf. Ot.prp.nr.90 (2003-2004) side 427 og Rt-2013-312 avsnitt 15. Som det fremgår av dommen, gjelder dette særlig ved uaktsom skade på personer eller ting. Straffeloven § 188 retter seg mot å volde fare for andres liv eller helse ved omgang med gjenstander og stoffer som i utgangspunktet har et stort skadepotensial. Ved anvendelsen av denne bestemmelsen er det dermed mindre plass for avvik fra en fullt ut aktsom opptreden."

I foreliggende sak var vådeskuddet for det første et resultat av at A bevisst tok frem sitt tjenestevåpen og gjorde avtrekk på et sted og i en situasjon der dette ikke skulle skjedd. Dessuten avvek hen fra det som er pålagt tømmeprosedyre ved ikke å forvise seg om at våpenet var tomt. Spesialenheten er ikke i tvil om at A opptrådte i strid med kravet til forsvarlig opptreden. Subjektive vilkår for straff er etter dette oppfylt.

Spesialenheten finner således at de objektive og subjektive vilkår for straff etter straffeloven § 188 er oppfylt. Saken avgjøres med forelegg. Boten settes passende til kr. 15 000,-, subsidiært fengsel i 15 dager.

Saksbehandler er juridisk rådgiver Kaja Løhren Borg.

Vedtak

A ilegges forelegg for overtredelse av straffeloven § 188.

Forelegget utferdiges på eget dokument.

A underrettes om vedtaket.

B orienteres om avgjørelsen i eget brev.

Kopi av vedtaket oversendes politimesteren i Nordland politidistrikt og advokat Y til orientering. Politidirektoratet orienteres også.

Spesialenheten for politisaker, 23. juni 2023

Terje Nybøe
sjef

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 23.06.2023

side 7 av 7